

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESETŐJE.”

A m. kir. postafatareképéztárnál a 998. sz. cheque-számla tulajdonosa.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Kossuth-utca 19. szám a házban **R. Vozáry Gyula** tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Kossuth Lajos-utca 19. sz. a. házban, nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legezészerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A tót röpirat szerzője.

A ki az utóbbi idők társadalmi mozgalmait figyelemmel kíséri, arra a tapasztalatra jó, hogy a levegő veszélyes eszméknek áramlatával van saturálva.

Hetekkel ezelőtt a nagy magyar alföldön munkás zavargások fordultak elő, s a küzdelem vérrel is meg lón pesételve. A hétfői lapok ugyanily esetet konstatáltak, s a vezérő eszme, mely a sajnos tények motivumául szolgált, a socialismus. Külföldről keletkezett áramlat, melynek hullámai már a Tisza partjain is tulesaptak.

A társadalmi életnek e sajnos tünetei még korántsem oly veszélyesek nálunk, mint Német- vagy Franciaországban, mert a socialismus a művelt gondolkozásmódnak korai érésre hajló kinövésé s a mi népünknek alsóbb rétegei még sovínismussal sem nevezhetők művelteknek, minél fogva a veszélyesnek látszó tünetek indító okai oly egyének lehetnek, kik a népek tudatlanságát saját céljaik elérésére akarják kizsákmányolni. Az alföldi zavargások a majdan feltűnhető socialismus eszméjének propagálását még nem jelölik; mi, ide fent, még nyugodtan alhatunk.

Sokkal több nyughatatlanságot okoz nekünk az a hazafiatlan törekvés, melyet a tót izgatók titkolt utakon fejtenek ki. Sajnos, hogy e téren szerzett tapasztalataink hova-tovább nagyobb óvatosságra intenek. Az északi megyék halás talajnak bizonyultak a panszlavisztikus törekvésekre, s a mennyiben mi is e talaj töszomszédságában fekszünk, néhány év óta a szél által erre hajtott magvak szórványosan nálunk is kikeltek. A hazafiság érdemeikkel teljes kertészei, hol egy tót lapot, hol egy kalendáriumot, hol egy-egy pamfletet irtottak ki, s úgy a közigazgatási, mint az egyházi téren a magyar nemzet elismerését kiérdemlő munkát végezték, mindamelllett az izgatónak lépten-nyomon sikerül elkerülni az éber szemek vigyázatát s a legnagyobb vakmerőséggel igyekeznek tót nyelvű polgártársainkat letéríteni arról az utról, melyen hazafias érzelmeik vezérlete alatt eddig haladtak.

T A R C Z A.

A rühről.

(Természettudományi közlemény.)

A rühi egyike a leggyakoribb és legáltalánosabb bőrbetegségeknek, mely ragályos természetű ugyan, de nem veszélyes jellegű. Fellépése sem időszakhoz, sem kedvezőtlen időjáráshoz nincs kötve. Ösöd óta ismerik az emberek, mint olyan bőrbajt, mely nemesak a teremtés koronáján: az emberen, hanem egyes házi állatokon is előszokott fordulni s noha teljesen megszűntetni, kiirtani annyi század lefolyása alatt sem sikerült, még sem vált olyan megszokott bajjává, hogy undorral ne gondolnánk rá s ha véletlenül egyik vagy másik emberen fellépett, igyekeznek azt mint megszűnyítő betegséget mások előtt eltitkolni. Hogy erre a betegségre a legtöbb ember undorral gondol, annak egyik legfőbb oka, hogy ezelőtt csak még 50—60 évvel magok az orvosok is a rüht miasmikus bajnak tartották s a vér megromlásának tulajdonították; sőt a műveletlenebb néposztály még most is fertőző vérbaznak hiszi.

Arról, hogy e század elején az orvosok is minő véleménynyel voltak a rühről, némi fogalmunk lehet, ha az akkor megjelent orvosi könyveket átlapozzuk. Tájékozásul idéznék egy részletet Háhnemann Sámuelnek magyar nyelvre is lefordított művéből, melynek címe: „Organona (Életműve) a gyógyművészségnek” (A negyedik jobbitott és bővített kiadás után magyarul. Pest. 1830.) Nevezett mű 116. lapján a következőket olvashatjuk:

„A való idült betegségek azok, melyek valamely idült gerjből származván, magokra hagyva és a rájuk illő bizonyos gyógyszerek nélkül szüntelen nőnek, és a legjobb testi s lelki közéletbeli magaviselete mellett is a betegnek minduntalan magasra hágának és az embert szakadatlanul öregbedő szervek közt egész az élet végeig gyötrik. Ezek a legszamosabb és legnagyobb kinzói az emberi nemnek, mert a legizmosabb testalkat, a legren-

Az a bizonyos röpirat, mely e kérdésre: „Mi történik a magyarhoni ág. ev. hitv. egyházban?” népies tót nyelven igyekszik feleletet adni, mint olvasóink előtt ismeretes, igazgató modorban a magyar közművelődési egyesületek hazafias működését a törvény által meg nem engedhető bírálat alá veszi. E röpirat inteniója ellen a kishonti ev. esperesség előjárósága annak idején erőlyesen tiltakozott. A röpirat szerzője csupán találgatások tárgya volt. Emlgettek neveket hol itt, hol amott, de pusztán találgatás és gyanu alapján a neveket meghurezolni indiskrét dolog lett volna.

A rejtély megoldásához újabban a „Lósoncz és Vidéke” szolgáltatta a kulcsot, melynek legutóbbi számában a kérdéses röpirat szerzőjeül Bodiczki pongyeloki lelkész van feltételelesen megnevezve. A lósonczai járás szolgabírója erőlyes és szigorú nyomozást tartott azon községekben, melyek megyénkkel határosak s e nyomozás meglepő eredményekre vezetett. A kérdéses röpirat egyes példányait megtalálta a községekben, sőt egy válykói földműves személyében, ki a nevezett lelkészszel bizalmas viszonyban áll a röpirat terjesztőjét is sikerült kipuhatolnia.

Miután kétségtelenül megállapították, hogy a röpiratban állam- és alkotmányellenes törekvések is foglaltatnak, kíváncsiak vagyunk, mit szól hozzá a leleplezett szerző...?

A közigazgatás államosítása ellen.

Ami nagy parlamenti küzdelemben, melyet országgyűlésünk két nagy pártja a megyeintézmény fölött folytat, részt vett felemelt szavával megyénk rimaszombasi járásának szeretett képviselője Bornemisza István is. Szép beszédet mondott ugyanis a múlt pénteken, f. hó 19-én, s zajos helyeslésekkel kísért beszédét minden nagyobb lap egész terjedelmében közölte. Az érdekes beszédet az „Egyetértés” nyomán mi is közöljük a következőkben:

Azon kezdi, hogy a szönyegen lévő tárgy kiváló fontosságánál fogva szükségesnek látja szavazatának indokolását.

desebb közélet és az életerőnek legmunkásabb visszahatalma őket kiirtani nem képesek.”

„Eddig, úgy szólván, csak a bujasenyvet ösmerték eféle idült gerjes nyavalyának, mely gyógyíthatatlanul csak az élet végével szűnik meg. A magában és a gyógyíthatatlanul, az életerő által szinte kiirthatatlan függőlyenyv nem tartaték saját, belső idült gerjes betegségnek, milyen pedig az mégis tagadhatatlanul.”

„De megmérhetetlenül nagyobb és jelesebb e két nevezetéknel a rühnek idült gerje, mely a közben, míg azon kettő, még pedig az egyik a bujasenyves rák, a másik pedig a kartifliaképi kinövésék által az ő belső önfajú sinlegőket kiténtetik, maga részéről szinte csak az egész életműségnek tökélyesen végbement belső megfertőzése után a szenvedhetetlen, esiklándozva gyönyörködteget viszketéssel (és önfajú szaggal) jérő sajátfele borkötetű által ama belső ropant idült gerjet adja tudtunkra, t. i. a rüht, mint minden egyéb sok, sőt számtalan kórképeknek egyedülös igaz alapokát és nemzőjét: mely kórképek az ideggyengeség, mehgöres, rásztkór, dörjült-ség, mélaság, butaság, dühödés, nehéz nyavalya és mindenféle göresök, esontpuhulások, hátgöredés, hátpupos-ság, esontfene, rák, vértapló, kores életműzetségek, köszvény, aranyér, groma és kék körság, vérkörság, méhfoly-kekedés és a gyomor, orr, tüdő, a pöshölyag vagy méhből történő véraradás, fulladozás, tudógenyedés, nősztehetlenség, meddőség vagy magtalanság, fejfájás, sükettség, szürke és fekete hályog, vesekő, benuások, érzékhiányok, ezerféle fájdalnak fajai sat. nevek alatt a körtudományban, mint tulajdon, másoktól megvált betegségek fénylve játszadoznak.”

Jelenleg már biztosan tudjuk, hogy a rüht nem vérfertőzés okozza, hanem egy állatka, az u. n. rühatka (sarcopites), a mely legfeljebb egy fél milliméter hosszú s körülbelül 0.4 milliméter széles; tehát olyan kicsiny, hogy szabad szemmel legfeljebb csak egy szürkésfehér pontocskáknak látszik. Göresővel vizsgálva azonban egy sajátságos alakú, a teknőbékához hasonló állat tűnik elénk, mely testének egyes részein hosszú sertékekkel van

A benyújtott törvényjavaslat — ugymond — nézetem szerint, egy több százados intézménytől fosztja meg a nemzetet. (Ugy van! bal felől.) Oly intézménytől, oly jogoktól, melyeket őseink századokon keresztül jónak, észszerűnek tartottak és azt féltékenyen őrizték. De, t. ház, jónak tartotta ezt még rövid idő előtt, mondhatnám, az ország minden lakója: és most ezen több százados intézmény arra van kárhoztatva, hogy egyszerűen félredobassék, mint őeska butor, mely már többé a fényes szalon keretébe nem illik. Pedig t. ház, jöhet oly idő, midőn biztos nyugalmat csak abban a lenézett öreg butorban találhatjuk meg. (Igaz! Ugyvan a szélsőbalon.) T. ház! nem tartozom én azon ősdő gondolkozású emberek sorába, a kik csak ahoz ragaszkodnak, a mit megszoktak, a mit még apáik is jónak tartottak; megértem én is a kor intő szavát, mely haladásra hív. Barátja vagyok minden észszerű újításoknak, de csak olyanoknak, melyek alkotmányos szabadságuk jogait nem sértik; de ha ezek elől nem zárkozom is el, még sem szavazhatok meg oly törvényjavaslatot, mely a nélkül, hogy annak huza-mosabb időt engedtek volna, nem csak nekünk, de az egész nemzetnek arra, hogy azzal a legkimerítőbben foglalkozhattak s érett komoly megfontolás után nyilváníthatta véleményét. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) De nem fogadom el azért sem, mert e javaslat tárgyalását e törvénykezési ciklusban sem méltányosnak, de még igazságosnak sem tartom, nem pedig azért, mert az országgyűlés minden képviselője, kivéve az igen tisztelt mérsékelt ellenzéket, a kiknek a kinevezés behozatala nyiltan hangoztatott programját képezte, — megválasztása alkalmával programbeszédében a szabad választási rendszer fenntartását hangoztatta, (Ugy van! Ugy van! a szélső balon!) ugy a miként én, vagy t. elvtársaim. Mélyen tisztelt képviselőtársaim ott a túl oldalon, önök lettek volna arra hivatva első sorban is, hogy e törvényjavaslatot visszautasítsák, mint tették néhányan közülök, kik e miatt a pártból kiléptek. Mert t. képviselőtársaim, ha önök megválasztásuk óta más meggyőződésre jutottak, mert hisz azt tartják a nagy politikusok, hogy a politikába nincs állandóság, hát egyet, hogy nyugodtan szavazhassák meg e javaslatot, mégis meg kellett volna tenniök, összehívni választóikat, eleikbe tární újabb meggyőződéseket, s az ő nyilatkozatukat tekinteni mérvadóul magoktartásokra nézve. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Igaz, itt azzal ezáfolhatnak meg, hogy a képviselő nem vár hazulról utasítást, mint volt szokásban a követeknél; tudom t. képviselő társaim, de nem kétélem, hogy abban egyetértünk, hogy azon időre a melyre megbízatásunk szól, kötelezve vagyunk választóinkkal szemben akként jární el, a mint azt program-beszédünkben előttök kifejeztük. (Ugy van! Ugy van! a szélső balon.) Én legalább akként vélekedem és méltóztassanak elhinni, de azt csupán saját magamra nézve tartom mérv-

diszítve. A rühatka a pókfélé állatok közé tartozik. Ennek is négy pár izelt lába van, épen ugy, mint a pókoknak, de testgyűrűi egymással annyira össze vannak olvadva, hogy a pókok testét alkotó két főrészt, t. i. a fejtort és potrohot ennél nem lehet megkülönböztetni. Vöröses színű fejen, a mely két oldalt hólyagszerűleg ki van tágulva, 8 szál szővöcskét, továbbá a szurásra, illetőleg ragásra és szívisra berendezett száját lehet látni. Idegrendszere és szemei hiányzanak, de táplálkozási esője és ivarszervei ki vannak fejlődve. Göreső alatt könnyen meg lehet különböztetni a himet a nősténytől, mert a nősténynek csak a két első pár lába végződik nyeles, korong-alakú kiszélesedésben, a himnél pedig a negyedik pár is ilyen szerkezetű. Ugy a himnél, mint a nősténynél a korong nélkül való lábak hosszú sertében végződnek. Megemlítjük még azt is, hogy a hímek sokkal kisebbek és rövidebb életűek, mint a nőstények.

Ezek az apró atkák a rühbetezség okozói. Ez a betegség csakis akkor következik be, ha a rühatkák az ember vagy más állat bőrére rájutottak. Ha ez megtörtént, a kis állatok rövid idő alatt hozzá kezdenek a bőr átfurásához; még pedig rendszeren a testnek vagy melegebben tartott vagy pedig vékonyabb bőrral borított részeit keresik fel, hogy kényelmesebben és kisebb erővel végezhesék aknamunkájukat. Az embernél leginkább az ujjak közeit, a kéztőizület tájékát, a hónalját, a térdhajlást, a könyököt s az ivarszerveket szokták megtámadni.

Ha a bőrre megtermékenyített nőstény atka jutott, alkalmas turó készülékével aránylag igen rövid idő alatt nagy munkát végez el, mert a szarurteget körülbelül 20—22 perc alatt függélyes irányban áttörí, majd kissé ferde irányban hatol előre az irharétegig, de azt sohasem furja át. Végül az epidemiszzel párhuzamosan 1—2 cm. hosszú, kanyargós meneteket, u. n. atkajárásokat készit, melyek eleinte mint fehér pontozott vonalak tűnnek fel. Megemlítjük, hogy a rühatka, a mint a bört áttörte, testéből erős, esipős tulajdonságú nedvet boesát ki, a mely izgató hatása által a feltűnően viszkető apró hólyagocskákat idézi elő.

adónak, ha azt venném észre, hogy választóim többségének bizalmát nem bírom, nem kívánám mandátumomat egy napig sem megtartani. (Helyeslés a szélső balon.)

Hogy a jelenlegi közigazgatás nem tökéletes, hogy sok javítást kíván, beismerem; de: hogy aztán ezt csupán a kinevezési rendszer életbe léptetése-el érhetjük el, ha más okról t. képviselőház, még az igen t. államtitkár ur — elismerem — nagy szakértelmel előadott fényes beszéde sem győzött meg.

Hogy a tisztviselők szaporítása a jelen rendszer mellett szükségessé vált, be kell hogy ismerjem, de másrészt meg kell jegyezmem, hogy ennek oka abban is keresendő, főleg a szolgabíráknál, hogy annyiféle protokollumot kell vezetniök, annyi a sok irnivaló, hogy e miatt más dolgait kell a közügy kárára elhanyagolniök. (Ugy van, a szélső baloldalon.) Mert t. képviselőház, ha volt kö- és bronz-korszak, úgy a mostanit bátran papirus-korszaknak nevezhetjük el. Mert méltóztassanak elhinni, egy esepet sem esodálkoznám rajta, ha ma-holnap a virilisták tekintélyes részét a papirgyárosok és kereskedők képeznék! (Derültül a szélső baloldalon.)

A tisztviselők fizetésének emelését méltányosnak tartom. A ki híven szolgál s fárad a közügyért méltó rá, hogy jutalmát is elvegye. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Az életfogytiglani választást nem ohajtom, de megtudnék tán ezzel is barátkozni szabad választási jogunk fentartása mellett. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

A nemzetiségi viszonyok jobbrafordultát sokan e törvényjavaslat életbeléptetésétől reménylik, én megvallom, nem érthetek velök egyet. Bajos a helyes közéletet eltalálni, a tulságos szigor ép oly káros! — mint a tulságos engedékenység. Hozzuk méltányos és igazságos törvényeket, rendezzük közzgazdasági viszonyainkat, az ezekből kifolyó jót a haza minden polgáránál meghozza áldásos gyümölcsét.

T. képviselőház! Egy gyakorlott tengerész azt hiszem különösképpen találja, ha midőn hajójával a sik tengerre indult, azt a tudósítást nyerné, hogy a horgonyt dobják el a hajóról. Hát nem hiba-e az, hogy a szőnyegen lévő törvényjavaslat arra akarja kényszeríteni a nemzetet, hogy oly intézményeket dobjon el magától, mely a viharos időkben az alkotmányos szabadságnak mentő-horgonya volt, mely oly sok vész és vihar között biztos révben tudta tartani alkotmányos szabadságunknak hajóját. Jöhet idő t. képviselőház, hogy horgony nélkül elsüllyed a hajó, hogy e mentő-horgony nélkül elvész alkotmányos szabadságunk.

Es mielőtt beszédemet befejezném, még egy pár észrevételt vagyok bátor tenni. Fel lett vetve az a kérdés, miért foglalunk mi el oly merev magatartást a 67-dik kiegyezéssel szemben s mit remélünk ezáltal elérni? Hát t. képviselőház, mi fel akarjuk azt az eszmét tartani, a melyre még nagy szükség lehet, mert csak egy önálló független szabad ország népe lehet boldog; s hogy mit remélünk? hát reméljük törekvésünk elérését, melyet minden alkotmányos eszközökkel törekedni meg nem szününk.

De sokan esodálkoznak azon, hogy mivel nincs reményünk ahhoz, hogy elveink diadalát elérjük, miért küzdünk oly kitartóan? De visszatérve arra, hogy van-e létjogosultsága e pártnak, hátr vagyok a ház egy kiváló tagjára hivatkozni. (Halljuk! Halljuk!) Ez Apponyi Albert gróf melyen t. képviselőtársam, a mérsékelt ellenzék igen tisztelt vezére. Melyen tisztelt képviselőtársam, meg fogja engedni, hogy a tőle megszokott nagyszabású beszéde egyikének egy passzusit vagyok bátor idézni, de mivel ezt teljesen emlékezetből idézem, köszönettel és tisztelettel fogadom szavainnak netáni helyreigazítását. Gróf Apponyi Albert t. képviselő társam egyik beszédeben a következőket mondja: „Más alkotmányos országban sajtóságnak tünnek fel egy olyan elvi ellentétés alapon álló ellenzék létezése, mint a milyen a 48—49-iki függetlenségi párt. En azonban, habár t. képviselőtársaim politikai meggyőződését nem osztom is, be kell ismernem, hogy ma Magyarországon e párt fennállása szükséges és teljesen jogos.“

En, t. ház, ehhez többet tenni nem kívánok. A mi pedig azt illeti, hogy mi buzdít bennünket erre a küzdelemre, hiszen t. ház mindenki reméli elveinek diada-

A megtermékenyített nöstény az atkajaratba tojja apró, hosszas oválalaku petéit s úgy látszik, hogy ritka esetben hagyja el rejteket, mert a peték lerakása után rendszeren az atkajarat végében lehet megdögölve találni, s életében is többnyire itt látható, mint egy kis szürkés-fehér, gömbölyded testecske, és innét egy beszurt tü segítségével elég könnyű szerrel ki lehet venni. A nöstények kedvező körülmények között egy-pár hónapig is élnek s ez alatt az idő alatt mintegy 40000-50000 tojást tojnak. A tojásokból 8—10 nap múlva bujnak elő a fiatal atkák, melyeknek csak 6 lábuk van, mint a rovaroknak teljesen kifejlett korukban. Az atkák teljes kifejlődésére ismét körülbelül 8—10 nap szükséges, a mely idő alatt több ízben vedlenek s az utolsó pár lábuk az első vedlés alkalmával nő ki.

A hímek, valamint a fiatal, még meg nem termékenyített nöstények szintén esinálnak meneteket, azonban azok sokkal rövidebbek mint a megtermékenyített nöstényekéi. Nevezetes az is, hogy a hímek és fiatal nöstények rövid idő alatt elhagyják az általuk készített atkajárásokat, hogy ismét újakat furjanak. Általában ezek igen kóborló természetűek, különösen ha meleg helyen vannak, mint az embernél p. o. éjjel, midőn ágyban fekszik; a lónál a meleg istállóban vagy ha pokrócczal van betakarva. Ilyenkor folytonosan vándorolnak egyik helyről a másikra s leginkább ezek okozzák a rühbetegséget jellegző túrheterlen viselkedést. A hímek és fiatal nöstények kóborló természetéből lehet kimagyarázunk azt is, hogy a rühbetegség kezdetén nehezen lehet a menetekben atkát találni.

A rühátka felfedezését nem lehet egész jogosan az újabb kornak tulajdonitanunk, mert hiszen ki lehet mutatni, hogy azt már századokkal ezelőtt ismerték az emberek, de aztán — a min valósággal esodálkoznunk lehet — hosszas időre feledésbe ment, úgy, hogy körülbelül 50 évig a legtudósabb testületek előtt is ismeretlen volt. Ugy látszik, hogy már a tizenkettedik században Avenzoar észrevette, hogy a rühösséget apró állatok okozzák, a melyeket ő „pediculi“nak nevezett ugyan; de leírásából tisztán kitűnik, hogy ezalatt az elnevezés-

lát, de a jövőbe be nem láthat senki. Lehet, hogy mi, kik most azért küzdünk, elveink diadalát meg nem érjük.

Hogy mi lelkesít mégis erre a küzdelemre. Bár nem vagyok barátja a poetikus idézéseknek a t. képviselőházban, de mivel a magam szavaival ezt az eszmét méltóan kifejezni képes nem vagyok, méltóztassanak megengedni, hogy hazánk nagy költőjének, Petőfiének egy versszakát idézzem: „Hol sirjaink domborulnak, unokáink leborulnak és áldó imádság mellett mondják el szent neveinket.“ Ez azon eszme, a mely bennünket lelkesít és a mely a mi törekvésünket megjutalmazza. (Élénk helyeslés a szélső balon.)

Mivel ezen párt, melyhez tartozni szerencsém van, elvi feladatát tüzte ki magának küzdeni azon jogokért, melyek alkotmányos szabadságunkat biztosítják, és mivel a benyújtott törvényjavaslat törvényre emelése szerintem a nemzetet egy ős jogától fosztaná meg, én ezen törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául sem fogadhatom el, hanem pártolom és elfogadom, Szederkényi Nándor t. barátom határozati javaslatát. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

Levelezés.

* * * 1891. június hó.

Tisztelt barátom! Találkozásunk alkalmával a beszélgetés a községi ügyekről folyt, és épen azokról, melyek igen esekélyeknek látszanak ugyan, de mégis igen sok zsurlódásokra adnak alkalmat az előjáróság és a községi lakosok között.

Már azon alkalommal elhatároztam, hogy ezeket gondolkodásom tárgyává teszem, s be fogom önmek bizonyítani, miszerint csakugyan vannak ily ügyek, és ezeket — mert oly esekélyeknek látszó — a hatóságok figyelmét kikerülik.

Ezen elhatározásomban nagyon megerősített az, midőn e becses lapokban „Bieskás“ czím alatt olvastam, hogy Szent-Simon község bíráját a tanácssteremben, épen midőn a legelő-ügyben tanácskoztak, megszürták.

Nekem úgy tetszik, hogy ezen eset is az ily esekélyebb ügy kifolyása. Az ingerültség nagymérvű foka kell ahhoz, hogy valaki annyira meglepedezék magáról. De ha komolyan mérlegeljük ez eseményt, alig lehet elbírni, hogy egyelőre kiszámított gyilkossággal állunk szemben, — bár ennek elbírálása a bíróság jogköréhez tartozik, — mert azon esetben bizonyára alkalmasabb helyet is találhatott volna az illető bszustervének végrehajtására, mint épen a tanácssterem, hanem — ha nem esalódom, — ez: az előjáróság és a vagyonosabb gazda által számtalan-szor elkövetett kisebb méltatlanságok, zsarnokoskodások és megkárosítások feletti mely elkeseredés eredménye, melyeket a szegényebb sorsu községi lakosok annyiszor kénytelenek szenvedni amazokkal szemben, és hogy ily esetek vannak, azt tagadni nem lehet. De minthogy a szent-simoni bieskázás épen a legelő végett történt, ezen alkalmat ragadom meg, s ha nem untatom, a községek mező-rendőségéről mondok el egyet-mást.

A mező-bíróóság oly hivatal, melyről a felsőbb hatóságok alig vesznek tudomást, de a községekben egy második, még pedig rendezett bíróságot képez, s sok esetben a polgárok vagyonával önkényűleg rendelkezik.

Azt ugyan felesleges önmek mondanom, hogy ezen intézmény az urbérikor maradványa, mely azon időtől, — 52 év — mióta a mezőrendőri törvény meghozatott, mai nap is a maga eredetiségében áll fenn.

Azon korban teljesen megfelelt a viszonyoknak, mert a legeltetés közös volt, nem kérdezték kinek hány drb marhája van? A törvény kötelezte ugyan a községeket közös pásztortartásra, de azért, ha valaki nagyobb marhaállománnyal bírt, külön pásztort is tarthatott.

A mezőbírák felett a közbirtokossági igazgató állott, mely hivatalt mindenhol egy községi lakos s köztisztvisletben álló birtokos ur viselt. A mezőbírók és hítesek a határban észlelt károkat és kihágásokat neki jelentették, a befolyt pénzeket ő kezelte, miről év végével nyilvánosan beszámolt.

A számadás a járási főszolgabíró jelenlétében történt, ki is összehívatta a kártevőket és károsultakat, a közbirtokossági felügyelő felolvasta a kártevők nevét s a kár minőségét, a főszolgabíró pedig meghozta az ítéletet

alatt nem tetveket értett. J o u b e r t 1580-ban a rüh-atkát szintén egy kis tetűfajnak tartja, a mely, mint a vakondok, meneteket készít a bőr alatt és alkalmatlan viselkedést okoz. M o i f e t lerajzolta ezt a kis állatot az ő „Teatrum insectorum minimum“-jában (London 1634.) s megemlíti azt is, hogy a rühfogást a németektől tanulta. Hogy L i n n é a rühátkát látta és ismerte, kitűnik abból is, hogy azt a sajt- és lisztatka változatának tartotta. Tanítványa N y a n d e r „Exanthemata viva“ disertatiójában pontosan leírta. W i e h m a n n hannoveri orvos (1780-ban) szintén jól ismerte a rühátkát, de utána mintegy ötven évig ismeretlen maradt.

A rühátkáról szólván, felemlítünk még két érdekes esetet, melyek közül az egyik a párisi tudós akadémiaival, a másik a bécsi egyetem orvosi karával történt. Ennek a századnak az elején a párisi akadémia 6000 frank díjat tűzött ki jutalmul annak, a ki egy emberi rühátkát képes bemutatni. A díj több évig kiadatlan maradt. Később egy G a l l e s nevű orvos állott elő, s egy állítólag rühös emberből vett atkát mutatott be göreső alatt az akadémianak, a miért a 6000 frankon kívül nagy díeseretet is nyert jutalmul. Jóval később R a s p a i l bebizonyította, hogy Galles félrevezette, megcsalta a tudós akadémiait, mert göresői készítménye nem rühátka, hanem sajatka volt. —

A párisi akadémia rászedetése után egész 1834-ig nem sikerült a tudósoknak rühátkával megismerkedni. Ekkor egy Renucci nevű corsikai fiatal ember vetődött Párisba, a ki már, miután a tudós akadémia esetéről értesült, tudván, hogy Corsica szigetén; valamint Lionban is, az idősebb asszonyok tü segítségével mi módon szedik ki a bőr alól a rühátkát, fellépett mit rühfogó és rühátka-preparatumok készítője és mint ezen atka újabb felfedezője csakhamar nagy hírré tett szert.

A párisi akadémiaiknál nem sokkal kisebb szegényt hozott a rühátka a bécsi egyetem orvosi karára sem. Ferdinánd császár és király, a ki a köztudomás szerint különösen a zoologia iránt nagy szeretettel viseltetett, egyszer azt a rendeletet adta ki udvari orvosának, hogy neki rühátkát kerítsenek s mutassanak meg. Az udvari orvos

a kihágás vagy kár nagyságához képest, pénz- vagy börtüntetésben, melyet az első azonnal lefizettek, az utóbbakkal pedig a vármegye katonája szintén a jelenlevők szemeláltára izlettette meg a törölmetszett megyorópálcza szívságát.

Sokszor azon mulatságos eset is megtörtént, hogy az igazgató ur a bírák urainék nevét is felolvasta a kártevők között, így ők is fizettek, vagy ha épen az osztó igazság úgy hozta magával, a deresen is végig nyújtózkodtak.

A befolyt pénzből azután a kárt kinek-kinek megtérítették, a felmaradt összeget pedig közös célra fordították.

Mint látja t. barátom, az akkori kor- és körülményekhez képest a törvény nagyon helyesen intézkedett, a mezőbírák felé egy köztisztvisletben álló értelmes embert tett, ki tekintélyével amazok tekintélyét is emelte; pártatlanságánál az igazságtalanságot, méltatlanságot és zsarnokoskodást ellensúlyozta; így a mezőbírák nemcsak másokra ügyeltek, de maguk is tartózkodtak a kártevéstől, s nem érthette azon vád, hogy hivatalukban igazságtalannul járnak el, és mert pénz nem kezeltek, azt sem mondhatták, — mint napjainkban — hogy a beszedett összeget megisszák. A község lakossága bizott bennök is tisztelték őket.

A viszonyok azonban változtak, mert a tagosítások által az urbéresok birtoka külön egy testben hasítatott ki, s ez által minden község megszűnt az urbéresok és uraság között, minek folytán a mezőrendőrséget is másképen kellett rendezni, mire természetesen csak a volt urbéresoknak volt szükségük, amennyiben egymás között a közös legeltetés-továbbra is felmaradt.

A rendezkedés megtörtént a régi törvény alapján. Megválasztották a mezőbírákat és híteseket, kiket a járás főszolgabírója meghitelített, — mint ez napjainkban is van. Azt azonban figyelmen kívül hagyták, hogy tagosítás előtt a mezőbírák szerepe nem volt egyéb, mint kerülői szerep, felettük egy tekintélyes uri ember állott, a beszámolás a szolgabíró előtt történt, míg most: majdnem egyenlő hatalmat gyakorolnak a községi bíróval sőt még annál veszélyesebbé válik, hogy sok esetben mint vádlók és bírák szerepelnek.

Őn azt mondhatja: most sem ad a törvény a mezőbíráknak arra hatalmat, hogy ítéljenek vagy végrehajtást eszközöljenek.

Hát ebben igazsága van. Ezen joguk ugyan nincs, de azért mégis ítélnék és azt végre is hajtják. Hogy pedig erről meggyőzzem, figyeljük meg a mezőbíró, illetve a mezőtanács rendezését és működését.

Mezőbírónak rendszeren egy jómódu, szájas polgárt választanak, tekintet nélkül arra, hogy tud-e olvasni vagy írni, hítestársai hozzá hasonlóok. Kevés birtokú polgárt ezen állásra nem alkalmazznak, sőt olyan községet is tudok, hol a községi bíró egy személyben mezőbíró is.

Községi bírónak is — mint tudjuk, — szintén csak a vagyonosabb polgárok közül választanak. A hítesek ugyanezek ezek közül valók, s így ha megfigyeljük a két bíróság tagjait, úgy fogjuk találni, hogy a két bíróságnak minden vagyonos polgár tagja, már pedig ez a község igaz: „Erdeünk csak is az egyenlőkével találkozik.“

A mezőbírák meghatározzák, hogy a közös legelőre egy telek után hány drb marha hajtható ki. A vagyonosabb polgároknak érdekekben áll, hogy mentül kisebb legyen a szám, mert ha túlterhelnek, annak ők vallanak kárát, de az is az ő érdekek, hogy a legelőbér magas ne legyen, mert esetleg ők fizetnek. A szegényebb polgároknak, kiknek legelőjoguk van ugyan, de legeltetni valójuk vagy kevés vagy épen semmi nincs, természetesen épen ellenkező az érdekek.

Az ily határozatot írásba foglalják, melyben — rendszeren — az is bennfoglaltatik, hogy senkinek sem szabad legelőjogát másnak eladni, mert a meghatározott összeget a mezőbíró kinek-kinek ki fogja fizetni. Ez ellen minden tiltakozás érvénytelen; az sem használ semmit, ha bebizonyítja, hogy ő 10 vagy több forinttal többet kaphat, mert a tehetősebb polgárok örömmel, a szegényebbek egyrésze aggódva; a határozatot aláírják. Így az okmány — szerintök — jogérvényes.

Egy jegyző urtól magam is hallottam, miszerint:

a bécsi egyetemi orvosi karával közölte az uralkodó rendeletét, minekutána a tanári karnak ugyszólván minden tagja tükkel felfegyverkezve megczédette a kórházak rühös betegein a vadászatot, de senkinek sem sikerült csak egyetlen atkát sem keríteni. A tudós tanárok kétségbeesve tanácskoztak, de semmi mentséget sem tudtak találni, az volt egyedüli reményök, hogy az uralkodó elfeledkezik parancsáról. Tizennégy nap múlva azonban ismét kifejezte az uralkodó azt az óhaját, hogy szeretné látni az érdekes kis állatot, midőn aztán az egyetem orvosi kara nem tudott más tenni, mint hogy Londonba, a hol hallomás szerint egy híres rühátka-praeceptor volt, a lehető gyorsan egy curirt küldött s onnan hozatott az uralkodó részére egy göresői készítményt.

Ez a nagyhirű kis állat idézi elő a rühbetegséget. Ez az atka egészen tiszta testű emberre is könnyen átjuthat, különösen ha rühössel fekszik egy ágyban vagy rühös ember ruháját veszi fel; de átjuthat a rühös házi állatokról is. Igen természetes, hogy a tisztatlanság az atkák szaporodását előmozdítja s ha tenyészésükre a körülmények kedvezők, egy pár hónap alatt is óriásiilag elszaporodnak. Ilyen esetben az egymásután következő ivadékok a bőr minden alkalmas helyét megtámadják és összeviszsa furkálják.

A rühösség magától sohasem gyógyul, de ha nincs elhanyagolva, könnyen gyógyítható s az egészségre feltűnőbb káros hatása nincs. Idővel azonban, ha a bajt nem gyógyítják, általános roszullétet idéz elő, mit a bőr működésének megzavarásából, a folytonos idegingerlésből és álmatlanságból könnyen kimagyarázhatunk. Ez előtt rendszeren a kénvirágból, krétából, búkkfaolajból, zöldszappanból és disznószőről készült, ugynevezett kénkeskenősesöt használtak az atkák megölésére. Ezzel a kenőccsel 7—8 nap alatt czélt lehetett érni. Újabb időben az Ázsiában tenyésztő Styraxfa kérgéből nyert Styraxbalzsamból és perubalzsamból készített kenőccsel egy vagy két nap alatt képes már az orvosi tudomány ezt a régebben veszélyesnek tartott betegséget meggyógyítani.

egy ily okmány jogérvényességére nem a személyes többség kívánatik, hanem a bírtok-többség. E szerint elég, ha két vagyonos polgár, kiknek egy talpalatnyival több van mint az egész községnek, egy szájuk ize szerinti határozatot hoz s aláír.

En mindig úgy hallottam: „Többség szava Isten szava.” de a fentiek szerint: „Több föld szava Isten szava.”

Az így aláírt okmányt a járás főszolgabírójának mutatják be, ki is megolvassza, abban semmi törvényellenest nem talál, sőt azon kérdésére, hogy: vajjon az egész községnek akarata-e ez? megnyugtató feleletet vesz, aláírásával hitelesíti.

Midőn a sértett feleknek tudomására jön ezen ügy, ők is folyamodnak a főszolgabíró urhoz, ki is őket a községi bíróhoz utasítja, hogy ez intézkedjék s jelentését adja be, s ha netalán csakugyan igazságtalanság történt, intézkedhessen, de arra igen ritkán van szükség, mert a jelentés úgy szól, hogy a főszolgabíró ur kénytelen megnyugodni.

Van ezután a községben feleselés, civódás, átkozódás, sőt akarány tettelegesség is, úgy annyira, hogy a járásbíró is kénytelen tudomásul venni. Azonban mind ezek dacára, a boszu-érzetével szívökben, a sértett felek kénytelenek abban hagyni ügyöket. Hogy pedig ez így van, igazolja ezen két megtörtént eset:

Egy községben a mezőbíró tudtul adta a lakosoknak, hogy bizonyos helyről terményét egy záros határideig mindenki takarítsa el, mert ellenesetben az arra járó szekerek által le fog gázoltatni. A rendeletnek egyetlen ember kivételével mindenki engedelmességet, ez az engedetlen polgár a földje végére állott fejszével, s fenyegette az arra menni akarókat. Ezt megdudta a mezei tanács, szekérre ültek, hogy majd ők mennek előre, de a gazda ott állott, s őket is fenyegette, hanem mert a tanács tagjai többen voltak, így a gazdának eszébe jutott azon közmondás: „Szégyen a szaladás, de hasznos.” — aza ment. A mezei tanács pedig megnyitotta az utat.

Az ügy bíróság elé került, s az engedetlen polgárnak nemcsak kára lett megtérítve, hanem azok, kik ezen erőszakoskodásban részt vettek, egy hónaptól hat hónapi börtönrre is lettek ítélve.

A másik eset: Egy más községben az eset ugyanez volt. Ez is bíróság elé került, s az engedetlen polgárt keresetével elutasították.

A két engedetlen polgár között az a különbség van, hogy az első a község legvagyonosabb, az utóbbi szegény. Amaz feltette: bár mennyi fáradság vagy költsége kerül, nem hagyja, tehát kereste az igazságot és megtalálta, ez pedig sajnálta a fáradságot, de — megnyugodott.

De tekintsünk be a mezei tanács belső működésébe: A mezei kerület ezen tanács szerződött, a fizetését is — melyet bírtok-aránylag a gazdák fizetnek — ő szedi be. Így teljesen a tanács rendelkezésére áll.

Ha a tanács akarátát mindenben teljesíti, úgy számíthat bérének hiány nélküli lefizetésére, ellenkezőleg különféle czimeken levonások eszközöltenek. — Ennek nagyon természetes következménye az, hogy a számadás napján ott szerepelnek a bemozdási listán a szegényebb gazdák malackái, libácskái és kecskéi.

Végre eljön a mezőbír fizetésének ideje. Felszámítják az utakra, ösvényekre stb.-re tett költségeket, levonják a kerület által tett bemozdásokat, és — és nagyobb része ki van fizetve, sőt örül, hogy rá nem kell fizetnie. Ha pedig ez így van évről-évre, lehetetlen, hogy el ne keserítse a szegényebb sorsu polgárokat.

Ehez járul még azon körülmény, hogy a mezőbírónál minden összejevetel alkalmával nagy áldomást isznak: a község ezt látva és hallva, azt mondja: isznak a szegény emberére!

Meglehet, hogy ezen mondás nem felel meg a valóságnak, de a szokás megrovandó.

Ime t. barátom, ezekből ön is be fogja látni, hogy az előjárásnak ilyen s ehhez hasonló eljárása sok elégtelenséget, de sok anyagi kárt is okoz, főképen ha meggondoljuk, hogy a folyton fokozódó kiadások elősenki sem zárkozhatik el, annál is inkább, mert az adót és sok más olyan fizetéseket, melyeket apáink nem ismertek, végrehajtás utján is beszednek; nagyon igazságos tehát az, hogy mindenki saját vagyonával szabadon rendelkezzen, a ki ezt megakadályozza, az vétkezett a tulajdonjog sérthetlensége ellen. ○

Kokován, 1891. június 16.

Tekintetes Szerkesztő Ur! A „Gömör-Kishont” f. é. június hó 11-én kelt 24-ik számának „Egy tanügybarát” Várgedéről irt értekezésre reflektálva, vagyok bátor szerény soraimmal felkeresni, kérve a Tekintetes Szerkesztő urat, hogy azokat becses lapjában közzéteenni sziveskedjék. Örömmel ült a kokovai róm. kath. közönség akkor, a midőn Jókői Emil helybeli róm. kath. tanító évzáró vizsgájt tartotta növendékeivel, s ezen öröme most annál nagyobb, mert becses lapjából látja, hogy derék tanítója nemcsak iskolájában, hanem a Várgedén tartott körgyűlés alkalmából tartott felolvasásával is elismerést vívott ki magának. Örömmel tudatom a tek. Szerkesztő ural, hogy valóban igazza volt „egy tanügybarát”-nak akkor, a midőn erős hittel tétélezte fel azt, „hogy a nehéz helyi viszonyokkal küzdő fiatal embernek iskolai működése rövid otléte dacára is eredményes,” mert aki jelen volt tót anyanyelvű gyermekeinek vizsgáján, meggyőződhetett arról, hogy mily fényes eredményt mutatott a tanító iskolájában különösen a magyarosítás terén.

Csak az tudja valóban méltányolni a nevezett tanítónak buzgó működését, a ki ismeri a kokovai róm. kath. tanító nehéz állását.

Ha tekintetben veszem, hogy mint kántor hány ízben volt kénytelen iskoláját otthagyni, hogy a leányegyházakban végezhesse teendőit, más részről, hogy leginkább a községtől távolabb lakó növendékei csak késő ősszel, novemberben iratkoztak be s a rövid tanév alatt is 1819 félélnapi mulasztást mutatott ki a tanító mulasztási naplójában, annál nagyobb érdemet vívott ki magának a vizsgán akkor, a midőn oly rövid idő alatt, úgy szólván, minden egyes tantárgyat magyarul végzett tót nebulóival.

Öröm volt hallani a kis gyermekeket, a midőn tiszta magyaros kiejtéssel feleltek s úgy az egyházi énekből valamint a világi dalokból a legmagyarabb darabokat énekeltek. Öröm ült a nagy számban egybegyűlt szülők

arcán is, a kik nem is késtek köszönőket nyilvánítani a tanítónak fáradozásáért. A szép eredményt vizsga után a gyermekek tanítójuk felügyelete alatt az iskola udvarán mulattak, élvezve az édes szünidő első óráit.

A meggyőződés készítetett arra, hogy én is felhívjam a figyelmet a magyarosítás terén buzgón működő tanítónkra, ajánlva hazafias működését az intéző személyek becses figyelmébe.

Legyen jutalma lelkiismeretes működése után mindnyájunk hálás köszönete. Egy jelenvolt.

Törvényszéki esernök.

Julius 1-én Szerdán. — 1. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolt Hudaesek Szlaninka János és társai. — 2. Csalással vádolt Nagy János. — 3. Lopás büntetével vádolt Pókos János elleni végtárgyalások.

Julius 2-án Csütörtökön. — 1. Lopás büntetével vádolt Kovács József és társa. — 2. Hatóság elleni erőszak büntetével vádolt Hresák Mátyás. — 3. Lopás büntetével vádolt dr. Polacsák Jakab, elleni végtárgyalások.

Helybeli hírek.

Eljegyzés. Cseh István, korponai kir. aljárásbíró f. hó 20-án váltott jegyet Madarász Margittal, Madarász Pál pénzügyi titkár bájós leányával. Áldás kísérje frigyöket!

Esküvő. Szügyi Zsigmond, a gömörmegyei nép- és iparbank könyvvizsgálója, e hó 20-án tartotta esküvőjét Teleky Boriska urhölgygel Aradon.

Az első érettségi vizsga Sárospatakon ezelőtt 30 évvel volt. Ez alkalommal az ős alma mater falai között összesen 58 szál magyar legényt neveztek el az akkor még teljesen szokatlan „Maturus homo” czímmel. Ennek emlékére az első érettségizők egyike: Nagy Sándor műegyetemi könyvtárnok, egy alkalmi lapot adott ki, melyben röviden közli az összes volt osztálytársak eddigi pályafutását, s barátságos találkozóra hívja össze őket a vizsga 30-ik évfordulójának napjára Sárospatakra. Megyénkbeli Terhes Pál, Kupay Dénes, Lengyel László és Fülep Béni voltak az osztály tagjai, kik többnyire meg is fogtak jelenni az örvendetes találkozáson. Ertesülésünk szerint az osztálytársak lajstromából kimaradt kerületünk szeretett képviselőjének, Fáy Lászlónak a neve.

Nevelőnek ajánljuk Paal Gyula helybeli községi iskolai tanító a két hónapi szünidőre valamelyik megyebeli uri család gyermekei mellé. Melegen ajánljuk az érdekelt szülők figyelmébe, mint oly nevelőt, ki a gyakorlat terén községi iskolákban elismerésre méltó jelét adta szakképzettségének.

Dimissio. A helybeli egy. prot. főgymnasiumban vasárnap délelőtt 11 órakor volt a tanév ünnepélyes bezárása a teljes tanári kar, az igazgató választmány, több szülő és tanügybarát jelenlétében. A Hymnuszt eléneklése után Bodor István igazgató mondott beszédet, vázolván a lefolyt év történetét, majd a szellemi és anyagi előhaladásról adva számot, köszönetet mondott mindazoknak, kik mindkét téren a siker előmozdítóit valának. Ezután a jutalmak kiosztása következett, majd a megjutalmazott tanulók közül Kovács László VIII. o. t. tolmácsolta összes társainak nevében a tanuló ifjúság hálás köszönetét azért a lelkiismeretes buzgóságért, melyet az ő nevelésük érdekében a tanári kar kifejtett. Ezzel az ünnepély véget ért s városunk élénkségének tényezői közül 263-an még jóformán ugyanazon napon elszéledtek a szélrőzsa minden irányában.

Német-francia szövetség es a fekete sereg. A miről szegény Frigyes császár álmadozott, de a min hiába erőlködik egyfelől utóda Vilmos, a nagymerő retorikátor, másfelől a „Figaro” egy-egy jámbor ohajtásnak maradt ezikkével: az megtörtént tegnapelőtt kedden. A német a francziával szövetségre lépett! Természetes, hogy ennek a lehetetlennek látszó munkának csak — asszony lehetett a diplomatája, még pedig nem is az özvegy eszszárnó, a hogy első pillanatra gondolná az ember, hanem — *Fekete-Otte Hedwig* asszony. Tehát egyelőre nem is annyira európai, mint inkább csak rimaszombati fontosság az a nemzetközi esemény, mely a két kultúrmetzet — *nyelve* között, az említett tisztelt diplomatanőnek tanítványával, egy esztendőn át folytatott tárgyalása és jegyzékváltásainak eredményeképp létrejött. Csupa öröm volt hallgatni azt a 19 (egy híján 20) növendéket, a kik a polgári leányiskola francia-nyelvi vizsgálatán olvastak, szavaltak, társalogtak, dialogizáltak, vagy ha igaz, hogy a franczia „eseveg”, a német meg „nyafog”: tehát esvegték és nyafogtak egymás közt és jeles tanítónőjükkel ezen a két, sőt — hogy „auch die Dritte im Bunde sei” — még magyar nyelven is egyszerre. Teljes elismeréssel gratulálunk az igazgató és növendékei első debüt-jéhez: utóbbiak számára legfeljebb csak azt kívánunk, hogy a francziát kevesebb német, a németet meg kevesebb magyar accentussal ejtsék ki, és hogy kissé bátrabban, hangosabban feleljenek. Úgy tetszett nekünk, mintha es chères petites filles kissé „genirozták” volna magukat, a mi különben részben természetes is, mikor még oly kérdéssel is faggatták őket, hogy: „Quel âge avez-vous?” Hiába az életkor csak gyöngye oldala a gyöngye nemnek már „Baekfisch”-korszakban is. — A mi már a „*fekete serg*”-et illeti, sietünk kijelenteni, hogy az nem a Mátyás királynéknak újra ébredése, nem is annyira egészen „fekete”, mint inkább csak fekete — lábu. Soha annyi újdivatu chikkés fekete harisnyát egy esomóban, mint a mennyit a franczia vizsgálat után *Sinkóné-Kraitz Karola* urasszony tényleg „kiállított” a lutheránus templom előtti porondra! — A növendékek tornavizsgájáról szól a nóta. A mit oda fönt csak szóval, azt ide lent kifejezték a kis lányok kezükkel, lábukkal, test- és fejhordozásukkal. Csupa gratiozítás, csupa francziás kellem és csupa német pontosság, precizitás volt minden mozdulatukban, kezdve az „üdvözölő állás”-tól a legkomplikáltabb kanyarulatok- és csoportalakításokig. Gyönyörűség volt nézni minden egyes mutatványukat és defilírozásaikat, melyekhez, hogy hatásukat még inkább emeljék, „marsolás” közben még egy-egy indulót is elénekeltek üde szép, taktusos összhangban. Ezek közül egyik annyira tetszett, hogy a közönség meg is ujjazta. A fegyverforgatás ősi erénye, általános vélekedés szerint, a hölgyeknek inkább nyelvűgyors tempóján alapszik ugyan, mindazonáltal a harezképesség fokozására a karok és lábak ereje és ügyessége sem megvetendő. És, a látottak után ítélve, szinte féltenők is egy kisse a jövő nemzedék — férjeit, ha nem

tudnók, hogy a karok tornája csak a főzőkanál és nyújtófa jobb értelemben való használásának, meg a jövőben elkerülhetlenül szükségessé váló ölelgetéseknek hathatósabbá tételéhez szolgált előgyakorlati, valamint a franczia esicsérgés meg csak a szájnak kívánatos összesűcsörítéséhez. — Legyen egyvőbiránt akármiféle maradandó praktikus haszna az ezen két vizsgálaton bemutatott fényes eredménynek, mi csak ismételtlen a legözintébb elismerés hangján gratulálhatunk a jeles tanítónők sikeréhez, s melegen osztagozzuk a szülők szívbeli örömeiben, a kik teljes meglepéssel és kedves emlékekkel eltelve távoztak gyermekeik produkeziója színhelyéről. —a —1.

A „Gizella kisededővő intézet” tavaszi multságát f. é. június 28-ra azaz vasárnapra halasztották el, s ha akkor sem lenne jó idő, az utánna eső hétfőn azaz jun. 29-dikén tartják meg.

Losoncziai hangversenye. Mint már előbb is jeleztük s lapunk mai számának más helyén olvasható: a losonczyi dalegylet tervezett hangversenyét csakugyan meg fogja tartani városunkban, még pedig a jövő július hó 4-én. A teendők megbeszélése és előkészítése végett a mult vasárnap egy három tagból álló küldöttség érkezett hozzánk Bellágh Lajos, Szilágy Dezső és Thaisz Lajos urak személyében, kik a losonczyi dalegylet nemes vállalkozásának legfőbb céljánál azt mondták, hogy szeretnék a szép multtal bíró rimaszombati dalárdát mely lethargiájából felkeltetni. A losonczyi fogadtatására meg előkészületek folynak. A hangverseny után tiszteletükre fényes közvacsorát rendeznek, s általában a hangverseny sikerén is szívvvel lélekkel fáradoznak a rimaszombati dalárda lelkes tagjai.

Vármegyei ujdonságok.

A csizi jód es brom fürdőben a minden tekintetben kellemetlen időjárás mellett is pezsgő élet foly. A vendégek nem remélt arányban szaporodnak s ez idő szerint hatvanégyen veszik igénybe a méltán nagy hírre vergődött forrás gyógyító balsamát. A fürdő figyelmes igazgatósága térenéről is gondoskodott, mely reggel 7—9-ig délután 5—7-ig mulattatja az előkelelt közönséget, kik között grófok, magasabb rangu tisztviselők és katonatisztek is vannak. A hangulat kitűnő s remélhetőleg a vendégek legnagyobb része nem csak gyógyultan, hanem a legjobb impressióval fogja elhagyni a kellemes fürdőhelyet.

Kivándorlás. Amerikába költözött Spilberger Lőrincz rongyszedő, hangonyi lakos. Többektől felvett kölcsön pénzt, hogy Miskolcra megy különféle árukat vásárolni; feleségétől és négy gyermekétől is így vett búcsút; de a nő hasztalan várta a szokott időre férjét, s már-már keresésére akart indulni, midőn nagy meglepetésére Bácsból tudósítást vesz, hogy oda szerencsésen megérkezett, s ömött Hamburgba, hol hajóra száll s Amerikába megy. — E napokban pedig már Amerikából, a „Csiláglag” szállító hajóról kapott értesítést, hogy férje szerencsésen megérkezett, sőt különféle utasításokat is küldött azon esetre, ha neje és gyermekei utána akarnának utazni vagy esetleg mások. Most nagyon sokan kíváncsian várják, hogy küld-e pénzt? ha küld, úgy többen lesznek követői.

Vásárárthelyezés. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. évi június hó 5-én 34256. sz. a kelt magas rendeletével megengedte, hogy a Hevesvármegye területéhez tartozó H a t v a n község az eddig február hó 2-át, illetve augusztus hó 19-ét magában foglaló hét vasárnap és hétfőjén engedélyezett országos vásárok ezental allandóan február hó 9 és illetve augusztus hó 31-ét magában foglaló hét vasárnap és hétfőjén tartassanak meg.

A LOSONCZI DALEGYLET

Rimaszombatban, a „Három Rózsa” dísztermében losonczyi és rimaszombati műkedvelők közreműködésével 1891. évi július hó 4-én, felerészben a Tompa-szobor javára

HANGVERSENYT

rendez.

MŰSOR. — I. SZAKASZ:

1. „Dalra.” Nyitány Storchtól. Előadja a losonczyi dalegylet.
2. „A bilines.” Gaál Ferencztől. Előadja a losonczyi dalegylet.
3. „Sárgul már . . .” Wagensommer Jánostól. Előadja a losonczyi dalegylet.
4. „Gyöngyvirágom.” Goll F.-tól. Kettős négyes. Előadja a rimaszombati dalárda és a losonczyi dalegylet 4—4 tagja.

II. SZAKASZ:

5. „Dalünnepen.” Erkel Sándortól. Előadja a losonczyi dalegylet.
6. „Vonós hármas.” Mazar Fr.-tól. Előadják: Zadubán Gyula, Czobel Leon és Thaisz Lajos urak.
7. „Hazám.” Wusching K.-tól. Előadja a losonczyi dalegylet.
8. „Bordal.” Ernani cz. dalmüből. Verdítől. Előadja a losonczyi dalegylet.

Helyárak: Körszék: 1 firt 50 kr. Zártszék: 1 firt. Ülőhely: 70 kr. Földszint: 50 kr. Deák- és katonajegy (örmostertől lefelé) 30 kr.

Kezdeté esti 8 órakor.

Jegyek előre válthatók Miskolc I. ur ezukrászdájában.

Hivatalos közlemények.

A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

Pályázat.

574. szám. — A vezetésem alatti rimaszombati kir. törvényszéknel előléptetés folytán üresedésbe jött irnoki állásra a m. kir. igazságügyminiszter ur 6 nagy-méltóságának 1891. évi június hó 4-én kelt 2455. E. M. E. számú rendelete folytán ezennel pályázatot nyitok.

Felhivatnak mindazok kik ezen évi 500 firt fizetés és 100 firt lakbérrel javadalmazott állást elnyerni ohajtják, hogy életkorukat, az 1883. évi I. t. cikkben körülírt képességüket, nyelvismereteiket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt saját kezűleg irt folyamodványukat ezen hirdetőmünynek a hivatalos lapban harmadszorg megjelenésétől számított négy hét alatt, — a közszolgalatban állók hivatalfőnökeik útján, — hozzám annál inkább nyujtsák be, mert a nem szabályszerű uton, vagy elkésve érkező kérvények figyelembe vétetni nem

fognak. Megjegyeztetik, hogy ez állás, csak oly egyénnek fog adományoztatni, ki a telekkönyvi vizsgát sikerrel letette. Kelt Rimaszombat, 1891. június 10-én.

Török János, kir. tszéki elnök h.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Egy jó házból való, 2—3 gymnásiumi osztályt végzett ifjú, kereskedő tanulóul felvétetik Rimaszombatban **Baksay József** üzletében.

Tisztelettel jelentem, miszerint folyó évi július 1-től vegytiszta szénsavval készült szikvizet nickelezett fejű kék üvegekben 4 kr., fehér üvegekben 3 kr-ával adom.

Rimaszombat, 1891. június hó.

Liszka József, gyógyszerész.

Eladó esetleg bérbeadó.

Tamásfalán egy hold belsősegen épült 6 szoba-, konyha-, kamara- és melléképületekből álló lakás szabad kézből örök áron eladó, esetleg bérbe adandó Bővebb felvilágosítást nyerhetni ugyanott **Bodrogközy L.** ügyvédtől.

Kovács-szerszám eladása.

Derek községében egy jól berendezett kovács műhelyből az összes **kovács-szerszám** jutányos ár mellett eladó. — Értekezhetni lehet ugyanott a tulajdonos **özv. Rási Istvannéval.**

Eladó

Rimaszombatban a Forgách-utcában 2-ik szám alatt, esetleg a Ferenczi-utcában 12-ik szám alatt fekvő ház és beltelek, — továbbá egy jó karban levő zongora. — Bővebb értesítést ad **Marton János** ügyvéd.

Jutányos áron eladó.

Bolti állványok, pudlik s összes felszerelvény egészen jó karban. — Értekezhetni **Deutsch Mór** kereskedőnél Tornallyán.

Egyetlen kísérlet mindenkint meggyőzhet, hogy a

csakugyan a legkitünőbb szer minden rovar ellen,

minthogy az -- mint semmi más szer -- esodálatsz erővel és gyorsasággal **mindenféle** rovarot elpusztít, úgy hogy annak nyoma sem marad! — Legalkalmasabban úgy használhatni, ha a Zacherlin-féle szórótokból hintik szét.

A Zacherlint semmi esetre sem szabad közönséges rovarporral összetéveszteni, mert Zacherlin egy sajátos különlegesség, mely sehol és sohasem kapható másképen mint

ZACHERL J. névvel ellátott lepecsételt üvegben,

aki tehát ZACHERLINT kér és valami rovarport papírzacskóban vagy dobozban elfogad, az bizonyára mindenkor rá van szedve.

Valódi minőségben kapható:

Rimaszombatban: Stech Kálmán, Tibély S. A., Hamaliár Károly, Liszka József és Dickmann Arminál.

Jolsván: Czibur Emil és Hoffmann Miksánál.

Nyustyán: Groszberger Miksánál.

Nagy-Röczén: Dedinszky J. gyógyszerésznél.

Tiszolcson: Politzer Miksánál.

Tornallyán: Urszinyi Zsigmondnál. 5—12

Pelsőczön: Pártos Miklósánál.

Putnokon: Fekethe Nándor gyógyszerésznél.

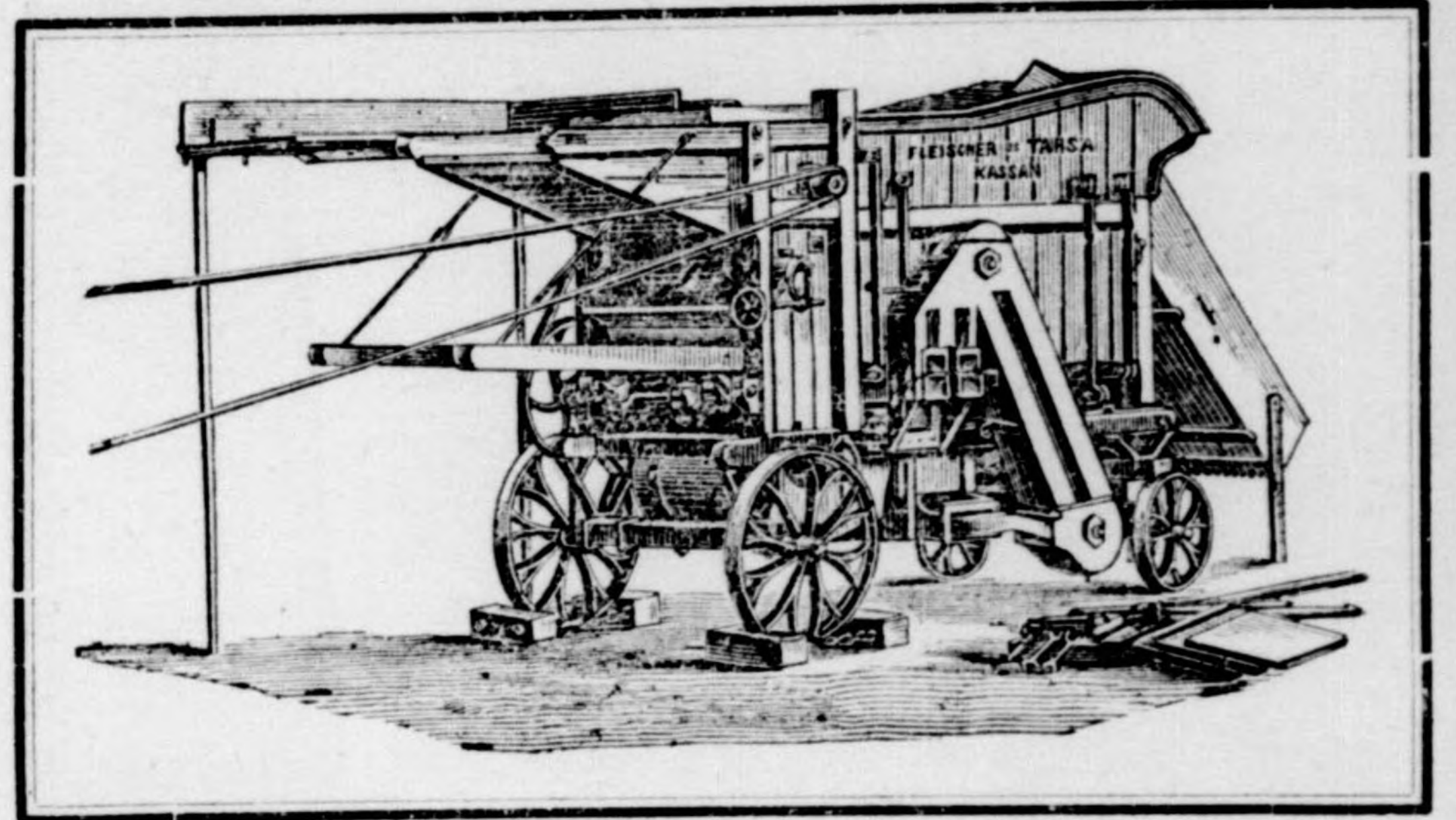
FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, eperjesi-ut 16. sz.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírnevű gépeit a **közeledő nyári idényre**, nevezetesen: **Cseplőkészületeit** könnyű járással, járgány vagy gözmozgony általi hajtásra.

Kézi-cseplőgépeit, járgány-hajtásra is alkalmazva, szalmarázó készülékkel vagy a nélkül.

Backer- és magtár-rostait, továbbá mindennemű **szivattyukat, gőzgépeket és gőzkazánokat**. — **Szeszgyárberendezéseket**, m. péld. **Henzfőzők, kavaró-készületek, maláta- és burgonya-zuzókat**, stb.

Gépgyárunk gyártmányainak jelentékeny készletét tartjuk állandóan. **Gazdasági gépeink képes-, valamint öntödénk gyártmányai árjegyzékét ingyen és bérmentve küldjük.**

Hirdetmény.

188. sz. — Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a **nyustyai takarékpénztár** javára **Karasz Mihály és társai** ellen 56 frt 48 kr. tőke és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróltag lefoglalt és 700 frtra becsült lábasjóságokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 1420. számú kiküldetést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Fűrész község bírójának lakásán leendő eszközésére 1891. évi július hó 6-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik, és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszombatban, 1891. évi június hó 19-én.

Draskovich, kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

A nagy-röcei kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtónak **ifj. Tomesik András** végrehajtást szenvedő elleni 48 frt 85 $\frac{1}{2}$ kr. adókövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rszombati kir. törvényszék (a nagy-röcei kir. járásbírósa) területén lévő Mnisány község határában fekvő ifj. Tomesik András tulajdonát képező 357 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi augusztus hó 24-ik napján délelőtti 9 órakor Mnisányban a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvény-cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170.

§-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagy-Röczén, 1890. évi szeptember hó 30-án.

A nagy-röcei kir. járásbírósa mint könyvi hatóság.

Molitorisz, kir. járásbíró.

Szabványos és minőségű szobapalló

10 mtrre
1 kgr.
1 frt 50 kr.

Fed minden régebbi színt

Christoph Ferenc SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt használtatásnak, mivel a kelt metlen szusz és a lassú, ragadós száralás, mely az olajfestékek és az olajtaknak sajátja, elkerültesik. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénylakk, sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olajfestékek fedi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi va y új pallóra. Teljesen betölt minden fejtőt k rabbi mázolást s b: van azután

tiszta fénylakk (színezetlen)

uj pallókra és parket- mely e-pann fényt ad. Különösen parkette s olajfestékekkel már be mázolt eg-zen új pallókra való. Csak fényt ad, emellettva nem fedi el a mázolat.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzet mtr. (két közepnagyságu szobára való) 5 frt. 90 kr., vagy 9 $\frac{1}{2}$ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktárak vannak, ide küldendők. Mintamázolóok és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tes-ék jól vizsgálni a cégre s a gyári jogjyre, mivel ezt a több mint **150 éve létező gyártmányt** ok-t-é utanozzak és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,
A valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója,
Prága, K. Berlin.

Kapható Rimaszombatban: **BRAUN ZSIGMOND** vaskereskedésében.

A „Pesti Hirlap“ 40,000 példányban jelenik meg.

PESTI HIRLAP

naponként 16 oldal terjedelmű,

pártoktól és kormánytól egyaránt független politikai napilap.

Munkatársai közt vannak Magyarország elsőrangú publicistái és szépirodalmi írói.

A lap állandó előfizetői, habár havonként utítják is meg az előfizetést,

karácsonykor ajándéku kapják a „Pesti Hirlap“ nagy képes naptárát.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 14 frt. — Fél évre 7 frt. — Negyedévre 3 frt 50 kr. — Egy óra 1 frt 20 kr.

Rendes zenemellékletek.

Mutatványszámokat kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal:

BUDAPEST, V-ik kerület, Nádor-utcza 7-ik szám.